

in celo premia de propriis meritis puenientia-bibimus bona de humanitate christi in nos in orantia-sed inebriamur i-ab di quod sumus alienari per bona dicitatis vndiqz in nobis cōfluētia. **T**ercio ex bonis iā dictis dispolitis: et nobis ppositis habem⁹ voluptuofam omnium delectabilium fruptionem. que supereffluēs volupras. ex hoc maxime prouenit q omnibus bonis dñi in toto quod sumus vndiqz et in omni parte perueniunt. **S**i-n-vr ait scriptura deus erit omnia in omnibus. deus cum omnib⁹ bonis suis erit in omni quod nos sum⁹ hoc totum agete in nobis deo qui. **LXXVII**

*D*e sancto Augustino.

Domoquidam p̄gre p̄fiscens. **G**at. xv. di. bern. **D**ignum valde est vt quibus a consti tutōne mundi preparatum est regnum ipsi ec se in regnum non negligant prepare. quo modo autem hoc facere debeamus docet nos dñs in parola hic expressa. **N**am vt ait greg. **I**pse est homo qui p̄gre p̄fectus est tradens singulis nobis bona sua. vt p̄ eadem bona ipsalia lucremūt et mercemur eterna. vt qd gratias datur⁹ erat leui bus labi bus mercamur. **D**edit enim vni. v. ras̄a ali⁹ duo. tercio vnu v̄venies in tpe suo sc̄z quā fidelitate vnu quisqz negociat⁹ eēt. **C**et hec. v. talēta v. dōa intelligim⁹ q̄ si ad lucrum ponimus vt dēmus alia. v. talēta in infinitū meliora lucrabitur ipso m̄i qui dona p̄contulit adiuuante. **T**unc autēz hexalenta nosip̄si. nē proximus tps m̄ōst deus q̄ si ad lucra ponimus vt oī in infinitū merebitur meliora. **L**unc autē singul⁹ talentis bene utimur. et per consequēs bonū lucrum acquirim⁹. cū singulis utimur ad tales v̄su; ppter quē ipsa nobis a dñs sunt donata. **D**eus autē dedit nobis nosmetip̄sos ad sacrificandū. p̄ximū ad exercitādū. tpus ad lucrandū. mundū ad speculandū. deū ad amandum. **P**rimō ergo videam⁹ ad qd ⁊ propter quid deus nobis dederit nosip̄sos hoc autē fec̄ vt p̄ eum creari per vite sancta rem ad ipsum redeamus ⁊ apud eum eter naliter maneamus. quod tam signa quam

scriptura probare possum⁹ euidenter. **E**t primos figura scilicet per columbam noe quā ideo de archa emisit vt ad eum reueneret. nre sic deus emisit nos de archa cordis sui. in q ab eterno sumus predestinati. vt in hac vita per eius gratiam atqz nostrum meritum sacrificati rediremus ad eum ⁊ cum eo eternaliter viuer̄mus. **H**oc etiam ostendit p̄ scriptura in di. ap⁹ ad Ro. quos p̄ edestina uit hōs ⁊ vocauit. quos autem vocauit hōs ⁊ iusticauit scilicet per dei gratiam ⁊ homis meritum quos. aut iusticauit hōs ⁊ magnificauit per gloriam. idem. **N**on enim vocauit nos deus in imundiciam iēd in sacrificationem. vnde sic nos preuenit deus in crea⁹ ⁊ do sic etiam preuenit nos in sacrificādo. **V**ic berii. **A** deo ⁊ ad teum conditus est animus rationalis vt ad ipsum sit conuersio eius. **Q**uamdiu ergo hic viuitur q̄ propius pot accedar ad eum similitudine a quo lola dulce ditur dissimilitudine vt sit hic sanctus sicut ille sanctus est. ⁊ in futurō beatus sicut ille beatus est. **E**t quia de⁹ ⁊ omnis familia ei⁹ pariterqz mansio celestis omnia sancta sūt oportet nos qui ad eandem mansionem per petuopossidendam v̄cati sumus similiter esse sanctos. ppter quod horatatur nos deus numeri. di. **S**anci estote quoniā ego sanctus sum. **D**edit ergo deus nobis nosmetip̄sos ⁊ posuit nos in hanc vitam vt sancti cemurvt hic sacrificati perueniamus ad p̄petuam sanctitatem. **D** **E**d ne cauſaremur te hui⁹ sanctificationis difficultate. preuenit nos sacrificans nos p̄mū suis laboribus ⁊ expensis in baptismo quē p̄fess̄ cravuit in spiritu sancto cum sanctis verbis ⁊ cum sua passione pariter ⁊ eius morte. nam q̄ ex spiritu sancto consecratus sit pater per columbam. q̄ne descendit in baptismo super christum q̄ etiā ex sanctis verbis baptisatus consecratur pater per invocationem sancte trinitatis. q̄ etiam ex passione ⁊ merito xp̄i constet pater per apostolum dicente. **Q**uot quorū enīm baptisati sumus in morte ipsius baptisati sumus. consepti enim sumus et sic sacrificati sumus sine nobis in baptismo per deū nēm nil amplius a nobis petēs nisi vt eandē sacrificatoz in nobis fuemus. **D**

Bermon.

nec amplius a nobis aliud requiritur. **N**isi hauc sanctificationem in nobis sed auim⁹ p̄ peccata. necesse est ut ex propriis sumptibus aliud baptismum consecremus. non q̄ ex solo nostro consecrare aliquē videamur sed q̄ hostrum suo superadditum nos possit iterum sanctificare. **D**uctor enim ad instar et similitudinem prioris baptismatis baptisma aliud instaurare scilicet ex spiritu contritionis. verbis confessionis et supplicationis et propriis passionibus et laboribus. que coniuncta prioribus nos sanctificant mentem. **E**t hoc est quod dicit apostolus. Voluntarie nobis peccantibus iam non relinquitur nobis hostia pro peccato. Christus enim resurgens a mortuis iam non moritur. Quod expones Bermon. **A**uomodo voluntarie peccanti iam non relinquitur hostia pro peccato. nisi quia non illi tenuo crucifigetur Christus non coplantatur iterum similitudini mortis eius per baptismum sed propria ab eo lacrimaz vnde exigitur. propriam baiolare crucez. propria membra mortificare non q̄ propria cuiq̄ latissimū sufficiat. sed nostra addita prorsa valeat. quia nisi compatiamus non conregnabimus. **E**ccl Secundum talentum quod ad lucrandū contulit nobis Deus. est noster proximus. ut cum in Deo imitate nos exercere non possumus. exercemus nos in proximo propter teum. Nam quicquid de genere virtutum et beneficiorum illis impendimus bonorum et malorum. deus reputat sibi factū. dicens singulis et oībō nobis illud mat. **Q**d̄ vni ex minimis meis fecisti mihi fecisti. hinc est q̄ sauli persequenti electos suos dixit. Saule saule quid me persequeris. qui ergo deo placere desiderat exerceat se in bono erga proximum et sufficiat mala proximi. et deo nouerit per omnia satisfactum. **N**am qui diligit proximum bona omnia operatur. et mala omnia detestatur. quia de primo dicit apostolus ad Ro. Qui diligit proximum legem impletuit. **N**az non adulterabilis non occides. et si qđē alio mandatum in hoc verbo instauratur. **D**e secundo idem dicit. Dilectio proximi malum non operatur et ideo mandatum de dilectione dei et proximi tam in veteri q̄ et in noua lege san-

cissime est mandatum. **N**uncq̄ enim deus se reputat diligi nec amorem nostram recipit nisi properet eum proximum diligamus hinc bermon. Solue tributum amoris et deo noueris satisfactum. **P**lenitudo enim legis est caritas. legem continens et prophetas. **F** Propter q̄ sciendū q̄ ad diligendum proximum deus dedit nobis triplicem mensuram. ut videlicet diligamus eum sicut dilexit nos deus et sicut diligimus nos metip̄sos. et sicut alterutrum se diligunt membra nostra. Deus autem dilectionem suam erga nos probavit triplici argumento cum deus tantuz nos dilexit ut p̄ nobis daret res corpus et animam. **N**am de i. et iij. dicitur. Tere. Reliqui domini meam dimisi hereditatem meam. ecce primuz et sequitur. **D**e di dilectam animam meam in manus ini micorum. ecce tertium. de iij. at dicitur Esai. Corpus meum dedi percipientibus et geras meas veillentibus. faciem meam non auerti ab increpantibus et conspicientibus in me. **S**ic et nos debemus res corpus et animam pro fratribus ponere. dicente domino iob. hoc est preceptum meum ut diligaris inuenientem sicut dilexi vos Grego. **H**oc debemus exhibere proxinis quod indignis nobis conspicimus exhiberi. Secunda mensura qua debemus proximum diligere sum nosmet ipsi dicente mat. Dilige proximum tuum sicut te ipsum. hec autem dilectio erit trinembris. **S**ic enim diligimus nos metip̄sos. ut omne bonum nobiscupiamus. nullum malum nobis fieri velimus. ut magnum bonum nobis plus q̄ proximo paruum desideramus. **S**ic proximo omne bonum velimus nullum malum velimus et maius bonum proximi plusq̄ in nobis paruum cupiamus. **D**e i. dicitur mat. vij. Quodcumq; vultus vestianti vobis homines. hoc facite illi. **D**e i. thob. viii. Quod tibi non vis fieri alterius facies. de tercio vero dicit bernar. Si non magis ad maiora dei lucta gaudeo que per aliu fieri comporio q̄ ad mea parua. par me caritatis ordine non habere. **N**isi direxit quis. difficile est quēq; plus gaudere te alieno magno bono. q̄ proprio paruo. **A**d vertes saltum ex hoc excellentiaz sponseque

gloriatur di-ordinavit in me sponsus cari / tem Tercia mensura qua debemus priuuz diligere sunt membra nostra Nam membra ita se mutuo diligunt ut vnum pro reli quo se exponat sic et nos tc. **G** Terciu talentum est ipsum tempus quod dedit nobis deus ad lucranduz. quod ita proprie nostrum est ut si illud perderemus. perderemus et nosmetipso. vnde Gen. dicit. Omnia q sunt aliena a nobis sunt. solum tempus nostrum est. et ideo dicit augu. Omne tempus tibi impensum a te requiretur qualiter sit expensum. Verum quia consulit sapiens te p̄pus obseruamus cu dicit fili obserua ip̄us Scindum q̄ est triplex ips scilicet preteritum presens et futurum. que sunt cum magna solicitudine seruanda. Nam preteritum cum dolore presens cum labore. futurum cu timore est sollicite obseruandum. Primum tempus scilicet p̄teritum obseruandum est cum dolore reputantes q̄ sine fructu transierit di-illud ezech. Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee. et illud iob. viij. Vnates vacuos enueraui mihi quod exponit greg. di-tempus vacuu trasire est tempus sine merito expendisse. Secundum tempus presens obseruandum est cuz labore. ut cum preteritum perdidimus saltem p̄ns ips ad expendendū utiliter viriliq attingamus quod sapiens amonet Eccle. Quodcunq potest manus tua instanter operare quia nec opus nec ratio nec sapientia erit apud inferos quo tu properas. Tercius tempus futurum est obseruandum cum timore. Nescimus enim quod nobis in illo eueniat. quod sapiens amonet Ecc. fili me morare nouissima tua. et in eternum non peccabis. Quod exponens bernardus dic. hec sunt mors. iudicium. gehenna. et subiungit quid horribilis morte. quid terribilis iudicio. nam gehenna nihil pot tollerabilius esse vel cogitari. De his tribus temporibus dicitur Ecc. Est tempus flendi est tempus lapides colligendi et est tempus prouiden di. Primum est preteritum. cuius perditio merito est desceda. secundum est presens tempus in quo lapides meritorum sunt colligendi. tertium est futurum quod est cum omni

solicitudine prouidendum. te quo dicitur deutto. Utinam saperent et intelligerent ac nouissima prouiderent. **I** Quartum talentum est iste mundus quem dedit nobis deus ad speculandum. In quo tria considerare debemus. que ipsum mundum reddit per omnia contemendum scilicet eius defectionem. infectionem. deceptionem. **D**e i. di. ioh. Undus transit et concupiscentia eius. quod exponit greg. di. Ecce mundus q diligitur fugit. vbiq mors. vbiq desolatio vbiq luctus. vndiq percutimur. vndiq a maritudibus replemunt et tamen ceca mente eius amaritudines amamus. fugientem sequimur. labenti inheremus. et quia labem retinere non possumus cum ipso labimur que cadentem tenemus. **D**e secundo scilicet eius infectione patet ad sensum quo modo eius amatores inficiuntur viciq et pecatis inuoluuntur qui videlicet mundus describitur. sap. viij. cum dicitur Alius alium per inuidiam occidit. aut adulterans contristat et omnia comixta sunt et sequitur Gangis homicidium. furum fictio. corruptio infidelitas. turbatio. et perirum tumultus bonorum dei iude. moratio. animatum inquietatio natiuitatis immutatio. nuptiaruz in constantia inordinatio mechie et pudicitie ex quorum omnium consideratione merito vile scit nobis mundus. ut simus de numero eorum de quibus dicit apostolus. q̄ sunt quidam qui vtuntur hoc mundo tanq non vntantur. **D**e tertio scilicet eius deceptione p̄ ad sensum. quia suos decipit amatores promittit enim sufficientia quā nulli vñq ho minū persolutebat. quis enim vñq de his q mundus dat satis habuit. Et est ratio quia anima ad imaginem dei creata nullis vñq rebū faciare poterit nisi deo quia cera impletā sigillo nulli vñq alio sigillo applicari poterit nisi primo. Quintum talentum a domino nobis datum est ipse deus. sine quo talento omnia priora talenta lucro vacua remanerent ipso di. ioh. xv. Sine me nil potestis. Quicquid enim sine adiutorie deo facimus etiam si sit de genere boni. non tamē in operibus meritoris computatur. qui auctor meritorum non ab operante domine sed

I?

Sermo.

a cooperante deo estimatur. vñ deo salutez nostram desiderans q̄ sine eo nullatenus possum opari. di. nob. q̄. Re. iq. Fac meū amicinas et erit manus mea tecum. quod etiam sapiens considerans rogar deum. ut secum dignetur operari dicens Sapientie nonc. Da mibi domine sedium tuarum as sisticem sapientiam ut mecum sit et meuz laboret. **I** Dat autem deus se nobis tripliciter talicer per incarnationem ad vitam nostram instruenda. per corporis sui cibationem ad instructam vitam confortandam. per inspirationem sancti spiritus ad structuram et confortatam vitam iustificandam. In quibus tribus totum bonum hominis usq; ad perfectam sanctificationem perficitur et completur. **O** si hoc gloriosum talentum ad copiosum lucetum ponere cupimus. debemus domino incarnato occurrere per imitationem. deo in cibo per desiderij inflammationes. deo in spiritu per congruentem preparationem. **P**rimo dico debemus deo incarnato occurrere per imitationem. ut sequiamur amara eius que pertulit in carne ipso domino hoc iubente Luce nono. Qui vult venire post me abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me hinc augsustinus. Illi claritate dei potentur. q̄ hoc redemptoris sui vestigia imitantur. **E**i qui deum dominum iesum legitimus toluisse. sive usque obprobria et contumelias pertulisse spuma flagella. crucem sustinuisse et nunc legimus risisse et in presente tempore prosperatum fuisse. hinc spe gaudent omnes electi cum. ceperint mundi aduersitatibus fagitari vel nolis eius prosperitatibus prosperari. scientes proculdubio. nullam aliam viam supereē per quā possint celos penetrare. **S**ecundo debemus deo in cibo nobis dato occurrere per desiderij inflammationem. ut sicut deus in magno desiderio hunc cibum dedit di. ioh. xxx. Desiderio desiderau hoc pasca manducare vobiscum. sic nos in magno desiderio ipsum accipiamus. et tunc hoc talentum ad bonum lucetum ponimus. **T**ertiodebemus deo in spiritu sancto nobis dato occurrere per diligentez preparationem. omnia a nobis cui diligencia expellentes que huic dignissime

gratiae aduersantur. ad hoc monemur Amos iq. **P**repara te in occursum domini dei cuius item paralip. vbi dicitur. Preparate cor da vestra domino. q̄ si his modis domino occurrimus hoc talentum ad lucetum ponimus. **N**unc per currendum est breuiter qd et quantum fidelis seruus lucetur his talentis. quod in eodem euangelio legimus evidenter. sic enim dicitur. Accedit autem qui. v. talenta accepereat et lucratus est alia quinq; **H**abemus per talentum primū q̄ nos sumus. huc est per corpus nostrum defectum criminolum vitiosum tenebrosum lucratum aliud corpus vel aliud esse luminosum. virtuosum. gloriosum cum in futura vita glorificabimur apud deum. cum corpore nostrum quatuor donibus vestigetur. et ita similiter suis donibus clarificatur. **L**unc corpus gloriosum per corpus ignominiosum tamq; talentum ex talento sumus feliciter lucrati. quando reformatur corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue. **S**ecundo per secundum talentum quod ē noster proximus. lucratum alios proximos qui se nobis in infinitum exhibent iocundiores. **N**on p̄ comissionem proximorum q̄s in hac vita diu os aduentarios et persecutores sustinemus. in celo diligimus ut nos ipsos de ipsorum gloria tanq; de propria congaudent. sive que videlicet gaudia de proximis concepta toriens multiplicantur quo electi sunt in celo. de quo bernardus. Reuerata videre non possum quomodo ineffabile gaudium circumquaq; non habeat. quē tota comoda felicitatis circundant. Gaudebitis enim de bonis suis nimium. sed si haberetis aliquē quē sicut te ipsum amares. de bono etiam illius sicut de iusto gauderes. Cumuletur ergo gaudium in oltrum toriens quod sunt angeli et homines in celo. **T**ertium per tertium talentum quod est tempus lucratum non tempus sed eternitatem interminabilem quia de p̄fecto huius temporis mercanti viam que nobis permanet in eternum et sic per punctum huius temporis meremur eternitatem. **Q**uarto per quartum talentum quod est mundus mercantur celuz omni iocunditate et iuauitate eternaliter lug

pleniū. Quinto per quintū talētū qđ est de
us qui se dat nobis in hac vita obumbratū
velatum & per speculum in emigate merca
mur deum nuda veritate reuelatum ut euz
contemplemur facie ad faciem sine medio
in eternū quod et cetera.

LXXVIII

De nativitate marie virginis.

Praui lucernā
christo meo ps. xxii. Cum tan
ta reverentia etiam tam mira
bili dignitate gloria virgo progressa ē in
hunc mundum. ut nunc per lucernam. nūc
per arcā. nūc vero per stellā. nūc p au
toram. nūc per paradisū eius nativitas
comendetur. **I**n verbis propositis
ex persona dei patris prolatis tria confide
randa occurunt. **P**rimo enīz consider. mī
bius nativitatis diligentissimam prepa
rationem. nate virginis glorioſiſſimam cō
mendationem. noſtre utilitatis fructuofiſſi
mam iſinuationem. **P**rimū ibi. para
ui. ſecundū ibi lucernam. terciū ibi christo
meo. **P**arauit autem deus pater hanc lucer
nam triplici apparatu ſcilicet in corde in ore
in opere. In corde ipsam ab eterno predesti
nado. in ore gloria dicta de ipa faticinādo
in opere multipararie multisq; modis eam
patribus prefigurando. te. i. dicitur. puer
vix ex persona virginis. **D**ispossedit m e
ab initio viatum luarum anteq; quicq; fa
ceret a principio. Ab eterno ordinata sum &
ex antiquis anteq; terra fieret. nondum erat
abyssi et ego iam concepta era. **D**issecundo
dicitur illud Gen. iiij. Ponam inimicias
inter te & mulierem & inter ſemen tuum et
ſemen illius. quod exponens ber. di. Si
dubites de virginē eſte dictū. audi quod ſe
quitur. Iphā conteret caput tuum. & ſubiu
git cui hec fuata eſt victoria. niſi marie que
nunq; ſuggeſtioni alicui cōſenſit. qđ de nul
la alia verificari poterit quoq; modo. unde
ſalomon legens hanc ſcripturam admirādo
dixit. puer. xxi. **M**ulierem fortem quis in
ueniet. Quod exponens ber. di. Quā ali
am putas Salomon requirebat cum dice
bat. **M**ulierem fortem quis inueniat. No /

uerat quip. vir ſi piens huīus ſeru ſinfie
mitatem. ratiōne corpus. lubricam mentem.
Qua rāmen deum legerat promiſiſe tua
qđ videbat congruere. ut qui vicerat pē ſe
minam vinceretur per ipſam velxementer a
mitans ait. **M**ulierem fortem quis inueni
at. ac ſi dicat. **S**ita de muliere pēdet oīn
noſteum ſalut. foris neceſſaria eſt. ut pēni
teatur que ad tantum opus poſſit eſte ydo
nea. **S**ed ne puteatur dixiſſe desperando in b
iunxit pþherando. **D**ocul & te vituſis fini
bus preciuſum eius. hoc eſt. non vile non par
uum non mediocre. non de terra. nec de inſi
mis celis eſt preciuſum huīus mulieriſ for
ris. ſed a ſummo celo egressio eius. **D**e hoc
apparatu adhuc dicitur hie temie. **C**rea
uit dñs nomen ſuper terram ſemina circum
dabit viruz. **Q**uod exponens ber. di. Que
eſt hec ſemina quis vir. **V**itum dixerim iez
iſum non ſolum cum diceretur iam vir po
tens opere & ſermoni. ſed etiam cum. adhuc
revera infantis dei mater mentis a blando
fouere & ingremio. vel grātē in vtero. **V**ir
ergo erat ielus. nec dum nauis ſed la pīena
non etate. non vigore corporis. non maturita
te ſenſuum. nou copulenta membrorū. **N**e
qđ enim mihiuſ habuit ſapientiam. vel poſi
us non mihiuſ fuīt ſapiens ielus concepiuſ
qđ natus paruus qđ magnus. ſiue ergo latē
in vtero. ſiue vagiens in prelepio. huius iam
grandiusclus. interrogans doctores in tem
plo. ſiue iam perfecte etatis docens in popu
lo. eque profecto plenus fuīt ſpiritus anco
Nec fuīt hora in quacunq; etate ſua. qua te
illa plenitudine aliquid ei minueretur ei
dem aliquid adiaceretur. **C**onſtat ergo quia
ielus ſp virilem aīm habuit. & ſi ſemper in
corpo re vir non appauit. cur deniq; dubito
virum fuīſe in vtero quē vbiq; deum fuīſe
non ambigo. **O** **T**ercio p̄parauit de
hanc lucernam ope multipararie multisq;
modis patribus eam prefigurando. **I**phā
nanq; moyſi in tubo. **A**aron in virga gede
oni in velleto. ezechiel in porta clauſa eſt p
onſa. hinc ber. **Q**uid rubus ille quondaz
molaycus pretendebat flammis quidem e
mittens. ſed non ardens niſi maria parien
tem ſed dolorem non ſentiente. **Q**uid rogo
D 3